

Oponentský posudek disertační práce

Univerzita Karlova

Fakulta

Studijní program

Studijní obor

Pedagogická

Pedagogika

Speciální pedagogika

Uchazečka

Mgr. Kristýna Janyšková

Disertační práce

Fenomén smrti a proces truchlení v kontextu mentálního postižení: Projekt podpůrné skupiny

Školitel

Doc. PhDr. Jan Šiška, Ph.D.

Oponent

Doc. PaedDr. Petr Franiok, Ph.D.

Pracoviště

Pedagogická fakulta Ostravské univerzity

Text posudku

Téma disertační práce Mgr. Kristýny Janyškové je věnováno truchlení osob s mentálním postižením, které ve svém životě ztratily blízkého člověka. Ztrátou rozuměla autorka především úmrtí rodičů nebo jiné blízké osoby. Cílem práce bylo porozumět zármutku osob s mentálním postižením a navrhnout vhodné způsoby podpory jejich procesu truchlení, a to s důrazem na využití účasti v podpůrných skupinách. Téma práce bylo zvoleno velmi aktuálně. Celá sociální a vzdělávací politika České republiky stále hledá účinné, efektivní způsoby širokospektrální inkluze osob s mentálním postižením do života celé společnosti. Zde můžeme jistě zařadit také problematiku truchlení osob s mentálním postižením.

Disertační práce je značně rozsáhlá - obsahuje 259 textových stran, které doplňuje cca 90 stran příloh (8 příloh). Část příloh je poměrně špatně čitelná z důvodu použití nevhodného písma. Při zpracování práce použila studentka 154 knižních odborných pramenů (značná část cizojazyčných – anglických) a dalších 9 titulů pramenů legislativní povahy.

Disertační práce Kristýny Janyškové je klasicky rozčleněna na teoretickou a empirickou část. Poměr rozsahu teoretické a empirické části je v předložené disertační práci v podstatě vyvážený. Celou disertační práci tvoří 10 hlavních kapitol a obligatorní Úvod a Závěr. Po Úvodu následují 4 hlavní teoretické kapitoly. Úvod je nesprávně číslován jako první kapitola. Názvy teoretických kapitol (Teoretický rámec, Umírání, smrt, zármutek, Podpora truchlení osob s mentálním postižením a její význam) pak evokují bazální teoreticko epistemologický rámec v empirické části zkoumané problematiky s velmi častými odkazy na

současné odborné zdroje, a to ve většině případů zdroje anglosaské v originále. Kapitola Teoretický rámec přece jen trochu postrádá zevrubnější pojednání o základním fenoménu, který je v podstatě v celé disertační práci reflektován – mentálním postižení – lidech s mentálním postižením. Za logické vyústění teoretických pasáží považuji kapitolu Podpora truchlení osob s mentálním postižením a její význam a z ní zejména její závěrečné pasáže. V subtilnější podkapitole 4.4 (str. 69) se podařilo autorce stručně shrnout základní teoretická východiska a naznačit postup v empirické části práce.

Na kapitoly teoretické části disertační práce navazuje pět kapitol obsahujících dva rozsáhlejší výzkumné projekty. Stěžejním tématem a hlavním cílem v disertační realizovaného výzkumu bylo porozumět truchlení osob s mentálním postižením a popsat možnosti podpory procesu truchlení s hlavním důrazem na možnosti využití podpůrných skupin. Pro zkoumání uvedené problematiky doktorandka zvolila 4 dílčí výzkumné cíle, které popsala na str. 76. Po konceptualizaci výzkumného problému a operacionalizaci cílů zvolila výzkumný design se dvěma větvemi zkoumání – kvalitativní a kvantitativní. Dotazníkového šetření se zúčastnili respondenti ze všech krajů ČR, přičemž tři čtvrtiny dotazovaných pracují v domovech pro osoby se zdravotním postižením. Z výsledků šetření vyplývá, že kultura daného pobytového zařízení má velký vliv na poskytování podpory uživatelům v případech jejich truchlení po úmrtí smrti blízké osoby. Tzv. podporované truchlení je dovednost založená na vědomostech a také empatické reakci poskytované odborným pracovníkem. S povděkem lze kvitovat, že ve výsledcích šetření se ukázalo, že podstatně lépe jsou připraveni na podporu v této oblasti pracovníci s vysokoškolským vzděláním (často speciláněpedaogickým). Doporučení pro praxi doktorandka bude jistě reflektovat u obhajoby disertační práce. Poněkud méně standardní Závěr (str. 231) by měla doktorandka rovněž vysvětlit u obhajoby. Gramatické chyby se vyskytují v práci pouze ojediněle. Po jazykové a stylistické stránce je práce na velmi dobré úrovni. Lze konstatovat, že cíle byly splněny. Závěrečné pasáže disertační práce rovněž obsahují implikace pro praxi a teorii.

Dotazy oponenta k obhajobě

1. Do jaké míry jsou podle mínění autorky práce implikovatelné v současné české společnosti jí navržené závěry pro praxi?

Závěr

Předložená disertační práce Mgr. Kristýny Janyškové je příspěvkem k řešení dílčí problematiky v rámci oboru speciální pedagogika. V rámci zpracování disertační práce prokázala autorka vysoké odborné znalosti, schopnost práce s odbornou literaturou českou a zároveň velkým množstvím titulů cizojazyčných odborných zdrojů. Doktorandka prokázala schopnost samostatné tvůrčí práci při výzkumné činnosti. Disertační práce splňuje obsahové i formální požadavky oboru speciální pedagogika. Doporučuji, aby disertační práce Mgr. Kristýny Janyškové byla přijata k obhajobě.

V Ostravě dne 28. srpna 2020

Doc. PaedDr. Petr Franiok, Ph.D.
oponent